

Po'-siā Siau-sit.

Tâi-lâm hú-siâⁿ kàu-hōe-pò 1903.8

Chan Chhî-hêng

Tī kū-lék 6 goeh chhe 2 O-gû-lân chng kàu-hōe ê hiaⁿ-tī ū chit-ê cha-pó -kiáⁿ 8 hòe chin thiàu-that chin sim-sek. Hit-jít chiū-sī pài-lák i-ê pē-bó ū kiò i tiòh lâi pài-tng thak-chheh. I ū in hó beh khi, chóng-sī kî-sít bô lâi thak-chheh, ū kap pát-ê gín-á-phōaⁿ khi chhân--nîh beh liáh chhân-kap-á. Hit-ê chhân kīn tī soaⁿ-kha. Hit-sī teh liáh chhân-kap-á hut-jiân ū 8 ê chhiⁿ-hoan chhut--lâi thâi i-ê thâu-khak--khi, seng-khu iā ū ēng chhiuⁿ chân 7 8 khang. Tī sin-piⁿ saⁿ-lī bô jōa hng ū kúi-nā lāng khòaⁿ--kìⁿ chiū chin kiaⁿ-hiâⁿ. Chin khó-liân ah ! Chit-ê gín-á ū lâi kap góa thak 2 jít, tē 3 jít bô lâi, chiū hō chhiⁿ-hoan thâi--khi. Hit-sī ū chòng-teng chng-bîn chē-chē lāng khi cháh lō , mī-sī hók i-ê lōⁿ-thâu, hun-chò kúi-nā pan, kàu hit ē-hng 9 tiám-cheng chiū cháh--tiòh thâi--tiòh chit-ê chhiⁿ-hoan chiong hit-ê chhiⁿ-hoan-thâu thêh khi siâⁿ-lāi gê-mng.

Kàu thiⁿ-kng góa beh khi siâⁿ-lāi lé-pài chiū khòaⁿ hit-ê chhiⁿ-hoan ê sin-si hē tī beh khi siâⁿ-lāi ê lōⁿ-piⁿ, góa tùi hia kòe iā ū khòaⁿ-kìⁿ bô thâu ê chhiⁿ-hoan. Hit-sī ū pah gōa lāng ūi teh khòaⁿ. Ū-ê giáh to ài beh koah chhiⁿ-hoan bah, chóng--sī hit-sī ū lāng teh kò m-chún in koah, kàu jít-tàu góa tùi siâⁿ-lāi tng--lâi, tī lōⁿ--nîh ū tú-tiòh lāng kōaⁿ chhiⁿ-hoan-bah, kiâⁿ kàu hē chhiⁿ-hoan sin-si ê só-chāi, chí-ū chhun hia-ê tng-á tī-teh nā-tiāⁿ.

埔社消息

台南府城教會報 1903.8

曾持衡

Tī 舊曆6月初2烏牛欄庄教會ê兄弟有一个查埔团8歲真thiàu-that真心適。Hit日就是拜六伊ê父母有叫伊著來拜堂讀冊。伊有應好beh去, 總是其實無來讀冊, 有kap別个gín仔伴去田裡beh掠田蛤仔。Hit-ê田近tī山跤。Hit時teh掠田蛤仔忽然有8个生番出來thâi伊ê頭殼去, 身軀也有用鎗殘7 8空。Tī身邊相離無偌遠有幾nā人看見就真驚惶。真可憐ah ! 這個gín仔有來kap我讀2日, 第3日無來, 就hō生番thâi-去。Hit時有壯丁庄民濟濟人去cháh路, 暝時伏伊ê路頭, 分做幾nā班, 到hit下昏9點鐘就截--著thâi--著chit-ê生番將hit-ê生番頭thêh去城內衙門。

到天光我beh去城內禮拜就看hit-ê生番ê身屍hē tī beh去城內ê路邊, 我對hia過也有看見無頭ê生番。Hit時有百外人圍teh看。有ê擲刀ài beh割生番肉, 總--是hit時有人teh顧m准in割, 到日晝我對城內轉--來, tī路--裡有tú著人kōaⁿ生番肉, 行到hē生番身屍ê所在, 只有chhun hia-ê腸仔tī-teh nā-tiāⁿ.

Chē-chē lāng thêh i-ê bah beh khi chiáh, kóng hit-ê bah chin hó-chiáh, iā chin ū pó . Ū-ê thêh sim-koan kóng chò ioh chin hó, thang tī sim-khì-pēⁿ chin ū èng-hāu, ū-ê thêh i-ê táⁿ, kóng thang chò to-siang, chhèng-siang ê ioh chin hó ēng. Hit-liáp táⁿ tát gín 30 khó . Ū-ê thêh kha-u-óaⁿ hit 2 tè kut chò kha-hong ê ioh chin biāu-iōng, ū-ê thêh kut-thâu ài khòng-ka, kóng hit-ê kut khòng-ka thang chò ioh tī kôaⁿ-jidt-pēⁿ, chin hó-ēng. Chiàu góa teh kā i chhâ-mnḡ thài tiòh chhiⁿ-hoan thong seng-khu lóng ū lō -ēng, chí-ū tōa-tnḡ, sió-tnḡ, kap thâu-mnḡ bô ēng nā-tiāⁿ ; kî-û bô chít-sut-á phah-snḡ, thài-tiòh chít-ê chhiⁿ-hoan khah iāⁿ phah-tiòh kúi-nā-chiáh lók.

Tùi cheng-lāng tiòh phài chit-pah-chiòh chhek hō --i, che sī tiāⁿ-tiòh ê lē-kui, koh hit-ê sin-si iā sī cheng-lāng chin ài ēng. Phah-tiòh chít-ê chhiⁿ-hoan khah hó chò chít-nî chhân, iā ū tit-tiòh cheng-lāng só o-ló. Siūⁿ-tiòh hia-ê lāng chin kî-koài, ài chiáh chhiⁿ-hoan bah, pí chiáh lók-bah khah ài. Chin-chiàⁿ sī bák-chiu bōe-bat khòan--kìⁿ, hīⁿ-khang bōe-bat thiaⁿ--kìⁿ, chit-hō ê sin-būn chin-chiàⁿ sī hi-hán ê siau-sit. Bōe ū siū kàu-hòa ê chhiⁿ-hoan chí-ū ài thài lāng ê thâu liáh-chò hó-hàn, íong-béng, êng-kng, hoaⁿ-hí. Ū siū kàu-hòa ê lāng thài-tiòh chhiⁿ-hoan m-nā tit-tiòh 100 chiòh chhek iā hō cheng-lāng o-ló hoaⁿ-hí ; thong sin-khu lóng kā i chiáh liáu-liáu, siūⁿ chin chhiⁿ-hoan-lāng chin lī-hāi, pí hoan koh khah hoan--lah.

濟濟人提伊ê肉beh去食, 講hit-ê肉真好食。也真有補。有ê thêh心肝講做藥真好, 通治心氣病真有應效, 有ê thêh伊ê膽, 講通做刀傷, 銃傷ê藥真好用。Hit粒膽值銀30 khó。有ê thêh 跤u碗hit 2塊骨做腳風ê藥真妙用, 有ê thêh骨頭愛khòng膠, 講hit-ê骨khòng膠通做藥治寒熱病, 真好用。照我teh kā伊查問thài著生番通身軀lóng有路用, 只有大腸, 小腸, kap頭毛無用 nā-tiāⁿ ; 其餘無一屑仔phah損, thài著一个生番 khah營拍著幾若隻鹿。

對眾人著派一百石粟hō --i, 這是定著ê例規, koh hit-ê身屍也是眾人真愛用。Phah著一个生番khah好做一年田, 也有得著眾人所o-ló。想著hia-ê人真奇怪, 愛食生番肉, 比食鹿肉khah愛。真正是目睷未bat看--見, 耳孔未bat聽--見, chit號ê新聞真正是稀罕ê消息。Bē有受教化ê生番只有愛thài人ê頭liáh做好漢, 勇猛, 榮光, 歡喜。有受教化ê人thài著生番m-nā致著100石粟也hō 眾人o-ló歡喜; 通身軀lóng kā伊食了了, 想真生番人真厲害, 比番koh khah番啦。

台語	說明
O-gû-lân	烏牛欄：南投縣埔里鎮烏牛欄（愛蘭里），228事件時，27部隊tī chia phah贏--過。

<i>thiàu-that</i>	跳that : 囡仔活骨, 活跳。
<i>lō̄-thâu</i>	路頭 : 路途, 路程
<i>sim-khì-pē̄n</i>	心氣病 : 中醫ê病症。
<i>kha-u-óaⁿ</i>	跤烏碗 : 就是跤頭烏骨。
<i>kha-hong</i>	跤風 : 跤ê神經疼。
<i>kôaⁿ-jiát-pē̄n</i>	寒熱病 : 就是ma-lá-lí-á (malaria)

<p>BÊ-SÌN Ê KÒ-SŪ Kò-a-chhài-chí 1925.7 <i>Iūⁿ Sè-chù</i></p> <p>Tī Kui-jîn-pak ê tē-hng, "Gō Lók, Chhī Thòan", tãi-ke lóng chai sī chhiò-khe bê-sìn. Chit-ê liū-thôn í-keng chin kú, chiū-sī Chheng-tiâu ê sí, Gō Lók, Chhī Thòan, ūi-tiòh tãi-chi hō Chheng-tiâu koaⁿ kā in chhiong-kun, chiū-sī kek kòe chúi, tò a pát sô-chāi; chin kú bô tng--lâi, lāng phah-sng in sī sí--khì. Sô-í tak-pái chng-siā ū lāng phò-a-pī^m, mnḡ pūt chiū kóng, sī Gō Lók Chhī Thòan beh lâi thó-chiáh, <i>kau-tīⁿ</i>. Ták sian pūt lóng sī án-ni kóng, tì-kàu chin chhut-miâ, huiⁿ-ian bô tnḡ, tâu-hē ê lāng chin-chē. Nā <i>chhàu-khám</i> ū lāng hē liáu phò-a-pī^m hó, chiū kā in thâi-ti, tó-iūⁿ, giâ-pūt chò lāu-jiát.</p> <p>Ū nnḡ-ê lāu-lāng tui hnḡ-hnḡ lâi khòan lāu-jiát, chiū mnḡ siáⁿ-sū; ū lāng kā in kóng, lí kiám m̄-chai, Gō Lók Chhī Thòan ê</p>	<p>迷信ê故事 芥菜子 1925.7 楊世註</p> <p>Tī歸仁北ê地方, 吳樂、徐炭, 大家lóng知是笑誼迷信。這個流傳已經真久, 就是清朝ê時, 吳樂、徐炭, 為著代誌hō 清朝官kā in充軍, 就是激過水, tò a別所在; 真久無轉--來, 人拍算in是死--去。所以逐pái庄社有人破病, 問佛就講: 是吳樂、徐炭beh來討食, 交纏。逐仙佛lóng是án-ni講: 致到真出名, 香煙無斷, 投hē ê人真濟。Nā湊khám有人hē了破病好, 就kā in thâi豬、倒羊、giâ佛做鬧熱。</p> <p>有兩個老人對遠遠來看鬧熱, 就問siáⁿ事; 有人kā in講: 你kiám m̄知, 吳樂徐炭ê靈感,</p>
--	--

<p>lêng-kám,-----? Nnḡ-ê lāu lāng thiaⁿ liáu, chiū cháu jip cheng-lāng ê tiong-kan kóng, "Góan chiū-sī Gō Lók, Chhī Thòan."</p> <p>Cheng-lāng thiaⁿ liáu hōa-hōa-kún, ū lāng ài khòaⁿ, ū lāng ài mnḡ, ū kúi-nā ê lāu-lāng lái jīn khòaⁿ, kó-jiân sī, mnḡ liáu kó-jiân tui. Hit-sī t̄ai-ke hoah pék-chhát pūt, <i>phah-phiàn</i> lāng, ū lāng beh liáh sai-kong, ū-ê beh phah âng-î, lāu-jiát soah, seng-lé siu.</p> <p>Siók chit-khóan ê bê-sìn Tâi-ôan kài-chē. Tui án-ni thang chai, Lāng teh húi-pòng jip-kàu-kúi, thau liáh ti, ti-kàu ti tióh un-ék, che iū-gôan sī chhiò-khe pēh-chhát ê bê-sìn.</p> <p>Lán ū tek-chōe Siōng-tè chē-chē khóan. Siōng-tè chhe Iâ-só chhōa lán kap Siōng-tè hô. Hō lán tui Iâ-só ê kong-lô, tit-tiòh sià-chōe. I ū thòe lán pī-pān só-chāi, beh hō lán tiàm tī I, I tiàm tī lán. Só-í jip-kàu lāng sí, lêng-hūn bô tiàm tī sè-kan, sī tiàm tī Siōng-tè-tau. (Iok-hān 14:14.)</p>	<p>-----? 兩ê老人聽了, 就走入眾人ê中間講: 「Goán就是吳樂、徐炭。」</p> <p>眾人聽了hōa-hōa滾, 有人ài看, 有人ài問, 有幾若ê老人來認看, 果然是, 問了果然對。Hit時逐家喝白賊佛, phah騙人, 有人beh掠司公, 有ê beh拍âng-î, 鬧熱soah, 牲禮收。</p> <p>屬這款ê迷信台灣kài濟。對án-ni thang知, 人teh譏謗入教鬼、偷掠豬, 致到豬著瘟疫, che猶原是笑諷白賊ê迷信。</p> <p>Lán有得罪上帝濟濟款。上帝差耶穌chhōa lán kap上帝和。Hō咱對耶穌ê功勞, 得著赦罪。伊有替咱備辦所在, beh hō咱tiàm tī伊、伊tiàm tī lán。所以入教人死, 靈魂無tiàm tī世間, 是tiàm tī上帝兜。(約翰14:14.)</p>
---	---

台語	說明
<i>Iūⁿ Sè-chū</i>	楊世註牧師 (1881~1971)
kau-tī ⁿ	交纏: 1. ko-ko纏, 2. 代誌真複雜
<i>chhàu-khám</i>	=chhàu-tú-khám: 無tú好, chhiàng-suh (chance)
<i>phah-phiàn</i>	phah騙: 欺騙

